

УДК 338.512

Ларка М.І.,
к.е.н., професор кафедри економіки та маркетингу
Чернишенко О. І.,
здобувач кафедри економіки та маркетингу
Національний технічний університет «ХПІ»,
Харків

Удосконалення планування собівартості продукції як запорука конкурентоспроможності вітчизняних підприємств

Процес планування витрат і собівартості продукції є одним із ключових у діяльності сучасних підприємств. Саме від рівня витрат і правильності їх визначення залежать ключові показники діяльності вітчизняних підприємств.

Собівартість і витрати відносяться до категорії керованих показників і безпосередньо впливають на величину прибутку, яка є розрахунковим показником. Абсолютні і відносні показники витрат та собівартості показують рівень і ефективність використання матеріальних, трудових і фінансових ресурсів на виробництво і реалізацію продукції (робіт, послуг), якість роботи всіх співробітників і ефективність системи управління в цілому [1,2]. Відповідно до цього дуже важливо не тільки визначити можливі витрати в плановому періоді, але і передбачити заходи щодо їх оптимізації. Оптимізація витрат – це не стільки їх скорочення, а перш за все формування умов економічної доцільності (вигідності) витрат, коли кожна витрачена гривня приносить прибуток не нижче сформованого рівня рентабельності [3].

У загальному визначенні собівартість продукції – це грошовий вираз витрат підприємства на виробництво і реалізацію продукції. Собівартість продукції характеризує ефективність всього процесу виробництва на підприємстві, оскільки в ній відображаються рівень організації виробничого процесу, технічний рівень, продуктивність праці та інше.

Планування собівартості продукції для підприємства є складовою частиною планування діяльності промислового підприємства і включає систему техніко-економічних розрахунків, які відображають величину поточних витрат, що включаються до складу собівартості валової продукції і витрати усього промислового циклу за етапами управління.

Метою планування собівартості є економічно обґрунтоване визначення величини витрат, необхідних у плановому періоді для виробництва і збуту кожного виду та всієї промислової продукції підприємства [5].

Собівартість продукції є не тільки найважливішою економічною категорією, але і якісним показником, на підставі якого можна судити про ефективність використання підприємством різноманітних видів ресурсів, а також про рівень організації праці на підприємстві.

Зниження собівартості є особливо актуальним процесом в даний період розвитку економіки, коли йде боротьба за збереження вже існуючих ринків збуту продукції, а також завоювання нових секторів ринку. Основними факторами зниження собівартості продукції є такі:

- підвищення технічного рівня виробництва;
- вдосконалення організації виробництва та праці;
- покращення використання природних ресурсів;
- зміна обсягів виробництва та структури продукції.

Суттєво зменшити витрати на виробництво продукції можливо завдяки впровадженню різних енергозберігаючих технологій. Заходи з енергозбереження на сьогодні набувають особливої актуальності через підвищення цін на енергоносії, що робить неможливим подальший успішний розвиток багатьох українських підприємств без суттєвих зусиль, які були б спрямовані на зниження енергетичної складової у собівартості продукції і послуг. Найважливіше значення в боротьбі за зниження собівартості продукції має дотримання найсуворішого режиму економії на всіх ділянках виробничо-господарської діяльності підприємства.

Висновки: Собівартість продукції підприємства є одним з найважливіших узагальнюючих показників економічної ефективності її виробництва. У ній відображаються всі сторони виробничо-господарської діяльності: ступінь технологічного оснащення виробництва; рівень організації виробництва і праці, ступінь використання виробничої потужності; економічності використання матеріальних і трудових ресурсів і інші умови та чинники, які характеризують ефективність діяльності підприємства. Від її рівня залежать кінцеві фінансові результати діяльності підприємства, темпи розширеного виробництва і, звичайно ж, його фінансовий стан. Зниження собівартості продукції сприяє збільшенню прибутку та підвищенню конкурентоспроможності як продукції, так і підприємства в цілому.

Література

1. Палий В.Ф. Организация управленческого учета. – М.: БураторПрес, 2003. – 224с.
2. Друри К. Введение в управленческий и производственный учет: Пер. с англ. / Под ред. С.А. Табалиной. – М.: Аудит, ЮНИТИ, 1997. – 560с.
3. Управленческий учет: принципы и практика. Апчер А. Пер. с англ. / Под ред. Я.В. Соколова, А.И. Смирнова. – М.: Финансы и статистика, 2002. – 952с.
4. Гуцайлюк З.В. Ще раз про місце і роль управлінського обліку в інформаційній системі господарюючих суб'єктів / З.В. Гуцайлюк // Бухгалтерський облік і аудит. – 2004. – №11. – С. 45-49.
5. Іванов Ю., Котлярова Є. "Реформована" собівартість (Калькулювання у промисловості) // Бухгалтерія. – 2001. – №20/1. – С. 45-51.